

Politične stvari.

Volitev na Notranjskem.

286 krajih 825 obrtnih podjetij, katera spadajo v 35 kategorij. Večina obrtnih strank, izimši neznatno število trgovcev, krojačev in čevljarjev v Litiji, Zagorji in v Šmartnem, izvršuje obrt le kot postransko delo, poleg kmetijstva. Večina krojačev, čevljarjev in mizarjev dni-narji na deželi večinoma samo z učencem, hodeč od hiše do hiše delat za hrano in za malo plačilo.

Med temi obrtniki je malo skupnih interesov, kakoršni so med obrtniki v mestih, trgih in v večjih obrtnih krajih. C. kr. okrajno glavarstvo prosi toraj za izrek mnenja v tej zadevi.

Zbornica je v seji dne 18. julija t. l. predlagala za politični okraj litijski naslednje zadrage:

1. Po eno zadrugo gostilničarjev za davčni okraj litijski in zatiški;

2. zadrugo mlinarjev in žagarjev za političen okraj litijski;

3. po eno zadrugo rokodelskih in drugih dopuščenih obrtov za davčni okraj litijski in zatiški;

4. eno zadrugo trgovskih obrtov za političen okraj litijski, katera zadruga naj bi se pač delila v zadrugo večjih in v zadrugo manjših trgovskih obrtov.

Odsek pozna razmere obrtovalcev na kmetih ter mu je dobro znano, da bode ustanovitev zadrug zadela na ovire, a gledé na postavna določila se mora delati na to, da se ustanovijo zadrage. Zbornica je imela pri svojih predlogih pred očmi ukaz z dne 18. julija 1883., št. 22.037, vsled česar se po §. 106, odstavek 1. obrtnega zakona, mora delati na to, da se ustanovijo v prvi vrsti zadrage enakih ali sorodnih obrtov v eni ali v sosednjih občinah.

Časi se vendar morejo ustanoviti zadrage sploh ali gledé na posebne obrtne kategorije za večje okrožje, če namreč v primernem krajevnem okraji ni priličnega števila enakih ali sorodnih obrtov. Delalo naj bi se toraj na to, da se za političen ali vsaj za sodni okraj ustanovijo, v katerem slučaju more po §. 106, odst. 3., zadruga obsezati tudi obrtovalce in pomožne delavce iz mnogih občin in različnih obrtov.

Pri tem se priporoča, da se po §§. 109. do 112. kolikor možno ozir jemlje na želje vdeležencev. Odsek je še vedno mnenja, naj se dela na to, da se zadrage v zmislu gorenjih predlogov ustanovijo in naj se le zadruga mlinarjev in žagarjev opusti ter naj se zadrugi rokodelcev in drugih dopuščenih obrtov pridruži.

Toraj naj bi se z ozirom na nov trgovinski in obrtni zbornici predloženi izkaz delalo na to, da se ustanovijo naslednje zadrage:

1. Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd. za sodni okraj litijski z 242, in

2. za davčni okraj zatiški z 139 obrtniki;

3. zadruga rokodelskih in družih dopuščenih obrtov za sodni okraj litijski z 221, in

4. za sodni okraj zatiški z 109 obrtniki;

5. zadruga trgovskih obrtov za političen okraj litijski z 113 članovi.

Če je c. kr. okrajno glavarstvo istega mnenja ter se mu potrebno zdi, bode zbornica vdeležence tudi na sedeži političnega oblastva, oziroma v sodnem okraji zaslislala, na kar bi se morda mogle koj pričeti ustanavljati zadrage.

Gosp. poročevalec stavi v imenu odseka predlog:

„Zbornica naj v zmislu tega poročila izreče c. kr. okrajnemu glavarstvu svoje mnenje.“

Gosp. J. Žitnik podpira odsekov predlog, kateri se pri glasovanju tudi vzprejme.

(Dalje prihodnjič.)

Nasproti napadom „Sl. Nar.“ objavlja izvoljen poslanec notranjski gosp. Adolf Obreza v „Slovenci“ sledeče:

„V očigled dovršene deželno-zborske volitve v Notranjski nastaja mi dolžnost, svojim volilcem, kateri so v dan 25. avgusta t. l. za-me glasovali in mi za svojega poslanca izvolili — izreči po javnem potu svojo najodkritosrčnejšo zahvalo.

Zagotavljam jih, da bodem po vsej svoji moči delal za duševni razvoj naroda in vestno skrbel za materialni blagor dežele, pozabil pa tudi ne bodem varovati svetinje narodnih pravic.

Ne bodite tedaj moji gg. volilci v skrbi, da bi jaz kedaj Vaše zaupanje izrečeno mi v dan volitve, zlorabili hotel, ker zamorete prepričani biti, da bodem vedno zvesto služil domovini svoji!

Oprostite mi častiti gg. volilci, da ob jednom še to-le pristavim:

V zadnjih 8 do 10 dnevih se je v „Slov. Nar.“ povodom dopolnilnih volitev za deželni zbor Notranjske, toliko moja čast kot zasebnika, kakor tudi kot poslanca žalečih člankov in notic priobčilo, da se čutim primorane že iz spoštovanja do onih, kateri so mi pri volitvi svoje glasove dali, na vsa ona natolcevanja in popolnem resnična poročila odgovarjati, ker bi sicer moje molčanje zamogli smatrati moji nasprotniki, kakor tudi oni, ki me ne poznajo, kot dokaz, da se čutim krivega.

Ker je priobčil „Slov. Nar.“ tako mnogobrojno število mene napadajočih dopisov in notic, mi tudi ni mogoče vsacega posebej zavračati; temveč hočem le zavriniti mene najbolj žaleče laži in vsestransko neopravičene napade.

Opazil sem v prvo, da se mi je skoro v vsaki številki „Slov. Nar.“ očital servilizem do vlade in popolna odvisnost od nje. — Nazivalo se me je z vladnim kandidatom, vladnim možem itd.

Da bi jaz vladi slepo služil ter bil od nje odvisen mož in poslanec, moram to s studom odbiti. Kar se pa družega natolcevanja tiče, namreč da sem pristaš sedajne vladne stranke, izrečem tu odkritosrčno, da sem jaz ravno tako, kakor vsi drugi narodni slovenski poslanci, naj se že pišejo Vošnjak ali Poklukar, Grasselli ali Klun, Tonkli ali Nabergoj naklonjen tej vladi, kateri smoter je, pomirjenje avstrijskih narodov in da sem njen odločen pristaš.

Kdor še sedaj ne vé, da stojé slovenski poslanci na strani tej vladi, dokazuje le popolno nevednost in neznanje sedanjega političnega položaja. Notranjecem je ta sedanji položaj dobro znan, in „Slov. Nar.“ se je jako zmotil, ko je računil na „nezavednost“ Notranjcev, katerim me je narisal kot vladnega mameluka.

Prejšnja leta, ko so gospodovale nam nasprotne vlade, bil je vsak privrženec vladi pri nas na Notranjskem zaničevan, a sedaj vedó dobro Notranjci, da je vlada na naši strani, in bilo bi nes pametno jej kljubovati. Za to so pa bili vsi taki manévri „Slov. Nar.“ pri nas brezvspešni.

(Konec prihodnjič.)

predsednik), M. Močnik (blagajnik in tajnik), J. Borštnik, F. Govekar, H. Podkrajšek, F. Praprotnik, J. Tomšič, A. Žumer. Posebni nasveti so se stavili in vpeljeli: 1) H. Podkrajšek: društvo naj skrbi za izdavo knjig za otroške knjižnice; 2) Levičnik: družba sv. Mohora naj se naprosi, da vsako leto poleg družih knjig izdá tudi malo knjižico za otroke in otroške knjižice; 3) Fr. Govekar: gosp. dr. Fr. vitez Močnik naj se imenuje častnim udom; 4) A. Žumer: gosp. F. Stegnar naj se kot ustanovitelj in duša tega društva imenuje častnim udom; 5) M. Kos: gg. okrajni šolski nadzorniki naj se naprosijo, da učitelje in druge za šolo vnete ljudi nagovarjajo k pristopu k temu društvu. — Omenili smo uže včeraj, kakošen blag namen ima to društvo. Danes naj zabeležimo še to, da dobiva iz tega društva podporo osobito mladina revnih starišev, kateri svojih otrok ne morejo oskrbovati s potrebnimi samoučili, in zaradi tega blagega namena toplo priporočamo to društvo vsakemu, komur je splošna omika in blagostanje priprostege naroda pri srci, v izdatno podporo. Noben krajecar ne bode zavržen, ki se v ta namen podari.

Občni zbor slovenskega učiteljskega društva.

Dné 11. t. m. dopoldne se je vršil v telovadnici mestne šole na Cojzovi cesti občni zbor slovenskega učiteljskega društva. Navzočih je bilo do 60 učiteljev, nekateri tudi iz Spodnje Štajarske in iz Hrvatske (gospoda učitelja Tomšič in Hakel), potem gospoda profesorja Seneković in Šuklje. Predsednik, šolski vodja gosp. A. Praprotnik, srčno pozdravi društvenike slovenskega učiteljskega društva, katero je letos doživelo svoje 16. leto. Društveni odbor se je tudi pretečeno leto trudil izvrševati lepo društveno nalogo, da duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo. Če se tudi društvo ne bavi s politiko, se je vendar vselej iskreno zanimalo za to, da narodna ravnopravnost tudi v slovenski ljudski šoli in posebno v izobraževališčih za učitelje in učiteljice postane resnica. Odbor je zaradi tega delal na to, da se učni načrti in navodi z ozirom na novejša zakone in ministerijalne naredbe ter oziraje se na vsakdanje potrebe v kranjskih ljudskih šolah, prenaré in uravnajo.

Odbor je tudi sprejel sledeči predlog: „Slovensko učiteljsko društvo pritrjuje sklepom uradne konference mestnega učiteljstva v Ljubljani z dné 29. maja t. l. o nasvetih za prenarébo učnega črteža v peterorazrednih ljudskih šolah in o nasvetu, da naj se drugi deželni jezik (pri nas nemški) začnjenja podučevati še le tretje šolsko leto!“ Društveni odbor je temu, na podlagi vseh pedagoških pravil narejenemu sklepu veselo pritrnil, in to tembolj, ker ga je uže davno imel v svojem programu. Predsednik obžaluje, da nima društvo obilnejših materialnih moči, da bi po vzgledu hrvatskega pedagoškega društva delovalo tudi na literarnem šolskem polji. Predsednik se potem spominja umrlega knezoškofa dr. Pogačarja, kateri je bil velik prijatelj šole in podporni ud društva. Konečno izreka predsednik v imenu odbora zahvalo vsem rodoljubnim učiteljem in učiteljicam in drugim prijateljem, ki društvo podpirajo.

Tajnik gosp. Govekar je kratko poročal o odbo-rovem delovanji. Odbor se je vedno trudil, da dela z združenimi močmi za blagor mladine, za srečo družine, za blaženost domovine, cerkve in države, sploh za zboljšanje človeštva. V tem zmislu je in bode društvo rav-nalo po svojem géslu: „Narodna omika na krščanski podlagi“. Tudi za zboljšanje materialnega stanja učiteljstva je društvo skrbelo ter v ta namen na dotične kraje večkrat trkalo. Ako se tudi ni mnogo doseglo, je volja vendar bila dobra. Med mnogimi drugimi stvarmi se je odbor zeló trudil, da bi se na občno željo izdal

težko pričakovan „Učiteljski imenik“. V to svrho so bili naprošeni gg. Predika, Žumer in Lapajne, da bi priredili nabrano gradivo in za tisek pripravili.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Volitev na Notranjskem.

(Konec.)

Popolnem neresnična in nalašč izmišljena je na dalje trditev „Slov. Nar.“ v štev. 193, da sem v svojem nagovoru, katerega je prečastiti gosp. dr. Sterbenec pri volilnem shodu v Postojini 17. t. m. prečital, trdil, „da bi bedasto bilo voliti deželnega poslanca, kateri bi ne hodil po potu odmerjenem mu od deželne vlade.“ Dotični stavek glasil se je tako: „Govori se, da je bedasto voliti ravno ti-stega, katerega vlada želi. To je popolnem prav! A še mnogo bolj bedasto bi bilo ravno tistega voliti, kateri je sedanji vladi naj-bolj nasproten.“

Vsacemu pametno mislečemu človeku prepuščam mirno v razsodje, če ni „Slov. Nar.“ tukaj zlovoljno besed in njih pomena predrugačil in presukal.

V uvodnem članku št. 194 „Slov. Nar.“, čegar vse-bina ima — memogredé opomnjeno — mnogo bedastega, se mi zopet očita nedoslednost v najviši meri, in in se dokazuje s tem, da sem lansko leto gosp. dr. Zarnika volilcem toplo priporočal, a letos pa jim odgovar-jal ga voliti.

Vzrok, da sem to storil, ni v tem, da sem se jaz spremenil, ampak nasprotno, ker se je g. dr. Z. spre-menil. O času lanskih volitev bil je on v soglasji z drugimi narodnimi deželnimi poslanci ter bil ud narod-nega kluba in popolnem opravičena je bila naša misel, da bode z drugimi poslanci vred složno deloval za bla-gor naroda in njegovih pravic.

A kar nenadoma se je spremenil, izstopil iz narod-nega kluba ter v svojem „poslanem“ od 22. oktobra 1883. izrazil se, da se čuti popolnem osamljenega v deželnem zboru, ter da nima niti enega pristaša in da zarad tega svoj mandat odloži.

Kako da bi bil jaz potem zamogel, v očigled takih razmer, priporočevati svojim rojakom, da se g. dr. Z. zopet izvoli — to nikakor ne morem umeti, posebno pa uže za to ne, ko se gosp. dr. Z. ni izjavil, da hoče dane besede preklicati — še menj pa, da hoče zopet kandidirati.

Odložitev mandata od strani gosp. dr. Z. pa vendar ne gre smatrati za prazno burko, ker imam njega za preresnega, da bi si zamogel kaj tacega od njega mi-sliti, potem ko sem popolnem prepričan, da on ne želi in noče več s temi poslanci v zbornici sedeti.

Ko zopetno laž moram slednjič pripoznati sporočilo v „Slov. Nar.“ št. 197, in sicer trditev, da bi se bil jaz 25. t. m. proti gg. Domiceljnu in Premerlu izrazil, da mi ni mogoče odstopiti od kandidature zarad tega ne, ker sem visoko stoječi osebi dal besedo, da bodem kandidiral.

Ona dva gospoda sta me res 5 minut pred začet-kom volitve vprašala, če bi morebiti jaz ne hotel na korist gosp. Hinka Kavčiča od kandidature odstopiti.

Gospodoma nasproti sem se pa jaz le izjavil, da mi sedaj tega storiti ni več mogoče, ko sem se gledé moje osebe drugim volilcem uže zavezal, da prevzamem poslaništvo in da torej v zadnjem trenutji ni več — edino le od moje volje odvisno to storiti.

Vsako drugačno sporočilo v tej zadevi je torej lažnjivo.

V Cerknici dné 30. avgusta 1884.

Adolf Obreza.

Deželni zbor kranjski.

Včeraj imel je deželni zbor kranjski svojo drugo sejo s sledečim dnevnim redom:

1. Branje zapisnika o 1. deželnozborni seji dne 9. septembra l. 1884.
2. Naznanilo zborničnega predsedstva.
3. Priloga 21. — Vladna predloga z načrtom deželne postave o spuščanju zasobnih žrebcev za konjsko plemenitev.
4. Priloga 17. — Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnih poslancev:
 - a) enega poslanca v volilnem okraji kmetskih občin Postojna-Senožeče-Bistrica-Planina-Lož;
 - b) enega poslanca za mestni volilni okraj Kočevje-Ribnica;
 - c) dveh poslancev iz volilnega razreda velikega posestva.
5. Priloga 14. — Poročilo deželnega odbora gledé agrarnih razmer na Kranjskem.
6. Priloga 16. — Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1885.
7. Priloga 20. — Poročilo deželnega odbora, zadevajoč odobrenje občinskih priklad.
8. Priloga 22. — Poročilo deželnega odbora gledé vpeljave taks za ogledovanje živine pri izdavanji živinskih potnih listov.
9. Ustna poročila finančnega odseka v sledečih peticijah:
 - a) odbora „Glasbene Matice“ za podporo;
 - b) šolskega vodje Janeza Lapajnetja v Krškem za podporo za šolsko-literarna dela;
 - c) Pavle Vukotičeve, ranocelniške sirote, za miloščino;
 - d) šolskega odseka obrtnijske šole v Kočevji za podporo;
 - e) Jere Kumar-jeve, vdove paznika prisilne delalnice, za rejni donesek svoji hčeri Jozefi;
 - f) Mariji Statin, učiteljske vdove, za povečanje pokojnine;
 - g) učiteljske sirote Lucije Schott za daljno dovoljenje miloščine;
 - h) Marjete Junc, učiteljske vdove, za miloščino in rejne doneske;
 - i) Katarine Krombholc, učiteljske vdove, za povečanje miloščine;
 - k) Karoline in Ane Malenšek, učiteljskih sirot, za podaljšanje miloščin;
 - l) Karoline Hočevnar, učiteljske vdove, za miloščino;
 - m) slikarja Josipa Petkovškega za podporo;
 - n) podpornega društva na višji kmetijski šoli na Dunaji za podporo;
 - o) podpornega društva (Asilververein) na dunajskem vseučilišču za podporo.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o §. 7. marg. št. 1., 2., 3., 4. deželno-odbornega letnega poročila, zadevajoč deželni muzej.
11. K prilogi 5. — Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zaklada prisilne delalnice za l. 1883.
12. K prilogi 6. — Poročilo finančnega odseka o računskih sklepih dobrodelnih zakladov za l. 1883.

Pri prvi točki odobril se je zapisnik prve seje brez ugovora.

Pri drugi točki: naznanila zborničnega predsedstva naznanil je gosp. deželni glavar daljo vrsto došlih mu prošenj večidel zadevajoče denarne podpore za ceste, mostove ali sicer cestne zadeve, ena pa iz Šmartna pri Litiji, zadevajoča uvedenje poludnevnega poduka na štirirazredni šmartenski šoli in za omejenje učenja nemškega jezika, in druga, zadevajoča premembo šolske postave gledé učiteljskih plač. — Predzadnja prošnja se je vsled predloga gospoda poslanca L. Sveteca takoj prebrala in ta vtemeljuje poludnevni razred z veliko oddaljenostjo učencev, gledé nemščine pa prosi, naj bi se v nemščini podučevali samo oni učeuci, katerih starši to zahtevajo. — Nadalje naznanil je gosp. deželni glavar, da je g. poslanec dr. Dolenc zbolel, in da je poslancu baronu Schwegelnu dovolil odpust za današnjo sejo.

Priloga št. 21 izročila se je upravnemu odseku.

O dopolnilnih volitvah poročal je deželni odbornik gosp. Murnik z nasvetom, da naj se vse volitve potrdijo. Pa ko je ta nasvet stavil gledé notranjske volitve, pri kateri je bil izvoljen gosp. Obreza, oglasil se je oni Deschmann, ki je svoj čas tako goreče zagovarjal nezaslišani pritisk in pa krivične volitve trgovinske zbornice nasproti narodni stranki in je očital sedanjim vladi, da se je neopravičeno utikala v to volitev; da je z nezaslišanim pritiskom delala zoper dosedanjega poslanca; da je kratila dostojanstvo vladino izrekoma s svojimi oficijoznimi listi, in je — tisti Deschmann, kateremu je bil nezaslišan pritisek, po pravici imenovan vojska proti vsi deželi pri volitvah l. 1877. — tedajne vlade po vsem všeč — protestiral v imenu žaljenega konstitucionalizma zoper to, da je bil sedanji vladi bolj po volji zmeren poslanec, kakor pa poprejšnji izrečeni vladni nasprotnik. — Deschmannov namen pri tem je bil deloma ta, sedanji vladi očitati strankarstvo, deloma in poglavitno pa ta med narodnimi poslanci izbuditi razdvojenost, ker si je domišljeval, da se mu bode res vsedel kdo izmed njih na preneukretno nastavljen limanice. To pa se ni zgodilo in tako je Deschmann le preočitno pokazal, kdo še v zbornici seje nemir in razpor med narodoma naše dežele.

Temeljito zavrnilo so tirade starega ravsarja najprej gosp. deželni predsednik sam v imenu vlade, dalje poslanci Šuklje, dr. Sterbenec in konečno poročevalec Murnik, kateri mu je prav dobro opomnil, da je ta govor Deschmannov približno uže pred nekaj dnevi čital v njegovem slaboglasnem lističu. Pri glasovanju gosp. Obrezovi volitvi obsedela je Deschmannova garda.

Vse daljne točke dnevnega reda rešile so se brez ugovora.

Priloga 14. izročila se je posebnemu gospodarskemu odseku 11 udov, kateri se je volil koncem seje; priloga 16. izročila se je finančnemu odseku, 20. in 22. pa upravnemu odseku, „Glasbeni matici“ privolila se je, kakor v minulem letu, podpora 500 gold. in enako so se tudi daljne prošnje po sklepu finančnega odseka deloma vslišale, deloma zavrgle.

Prihodnja seja bila je konečno napovedana na prihodnji petek, za katero bo dal gradivo v prvi vrsti finančni odsek.

Upravni odsek razdelil si je včeraj oddana mu dela in ima jutri ob 10. uri rešitev predlogov, katere so prevzeli posamezni poročevalci; izročenih je bilo dosedaj upravnemu odseku deset prošinj, šest drugih predlogov in trije paragrafi letnega poročila deželnega odbora, namreč §§. 3., 5. in 6.